

Червоними і чорними - і пісня, і душа...

"З любов'ю в серці" - так називається персональна виставка вишивки Раїси Цапун, викладача кафедри фольклору Рівненського інституту культури, що відкрилася 27 квітня в обласному краєзнавчому музеї.

Наукове проектування виставки з використанням сучасних прийомів побудови експозиції виконала кандидат історичних наук Любов Галуха. Художнє оформлення, і варто додати, - з неабиякою мистецькою витонченістю, любов'ю, - Лариса Сверлюк. Над експозицією працювали науковці: Гурій Бухало, Ольга Гарбарук, Галина Войчук, Володимир Мушировський, Олег Романчук, Алла Українець.

Як для ока фахівця, то такий нестандартний варіант подачі матеріалу в цьому музеї представлений вперше і така колекція персональної вишивки та колекція рушників у поєднанні з народним одягом з одного села теж уперше.

Автор виставки Раїса Цапун - людина неординарна, талановита - співачка, фольклорист, етнограф і майстриня.

На Рівненщині й Житомирщині, звідки Раїса родом, її передусім знають як талановиту фольклорну виконавицю та керівника фольклорного колективу "Джерело", що за 10 років уже здобув визнання (лише за останні 2 роки став лауреатом I Міжнародного молодіжного фестивалю традиційної народної культури "Древлянські джерела" (Рівне), Міжнародного фестивалю народної музики "Коломийка-98" (Коломия), Міжнародного слов'янського фестивалю "Коляда-99" (Рівне).

Унікальність цієї виставки в тому, що, окрім речей, зроблених руками Раїси Цапун, тут же й представлена багатюща колекція (майже 60 експонатів) рушників, народного одягу з її рідного села Будичани Чуднівського району, що на Житомирщині. Колекція цінна в плані етнографічному, бо більшість рушників кінця XIX ст., а то й давніші - то жива картина народних вірувань, уособлення древньої, ще дохристиянської символіки, мистецький ниткопис жіночої душі й долі. Все це неоціненне багатство зібране Раїсою по горіщах, старих скринях, її дбайливими руками буквально випещене чистотою - поправне, підкорохмалене й випрасуване, - сьогодні, одержавши нове життя, чарує зір рівнян.

"З любов'ю у серці" - назва, обрана Раїсою Цапун не випадково, і це всім присутнім на відкритті виставки було зрозуміло. І голос, і душа, і талант до вишивання, і пісня, - все в неї звідти, з рідного села. І це ж як треба любити свій край, щоб по крупинці визбирати й зафіксувати таке величезне фольклорне багатс-

тво з рідного села, зробити нотні розшифровки, і сьогодні 80 відсотків репертуару "Джерела" - то фольклор Будичан. Записані й обряди (на відкритті виставки у виконанні "Джерела" було показано обряд розплітання коси). І, зокрема, найбільш повний опис весільного обряду з Будичан, з описом весільного одягу, з фото та замальовками характерних весільних атрибутів, з піснями та їх нотними розшифровками нині Раїса Володимирівна вже підготувала до друку окремим виданням. Незабаром шанувальники народної вишивки зможуть придбати й науковий каталог виставки, який уже верстається. Розшифровані Раїсою Цапун окремі пісні вміщені в багатьох збірниках, видано й окремою добіркою пісні з репертуару "Джерела" (а це майже 70 текстів з нотами).

Вишитий майстринею одяг з мотивами давніх вишивок з Будичан та рівненського Полісся - це відповідь на те питання, яке ставить сьогодні перед собою кожен етнограф: як повернути втрачений зв'язок покоління, як старі традиції, такі філософсько мудрі й величні, прищепити на новий ґрунт сучасного життя? Раїса Цапун це робить щодня, щогодини. Де б не виступали її чихованці, який би обряд не показували, - як правило, поруч зі студентами й діти: з мамою звик завжди бути на сцені син-першокласник Тарас, а з ним і його друзі.

А той вишуканий одяг, оздоблений реліктовою волинською вишивкою, який виготовила для себе Раїса і в якому так чудово виглядає, є об'єктом захоплення всіх її колег. Бо хто із нас, жінок, не мріяв би мати щось подібне! От і вродися та вдайся - витончена, філігранно інтелігентна, воістину народна і краса, і душа, і талант. Тож з роси і води тобі, майстрине!

Людмила МАРЧУК